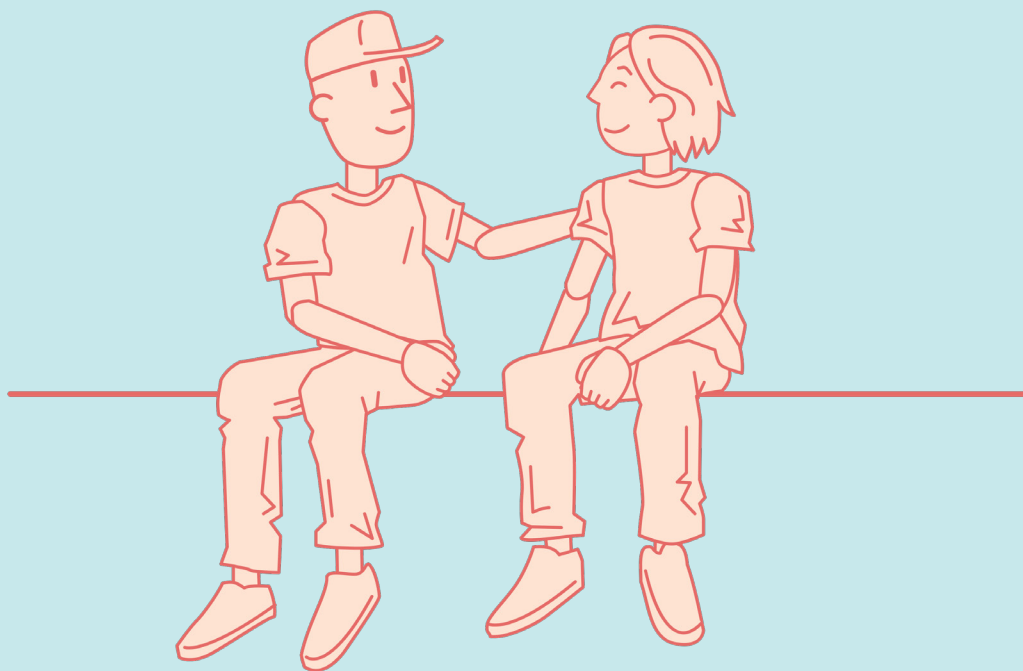

Vriendschap

Voortgezet onderwijs

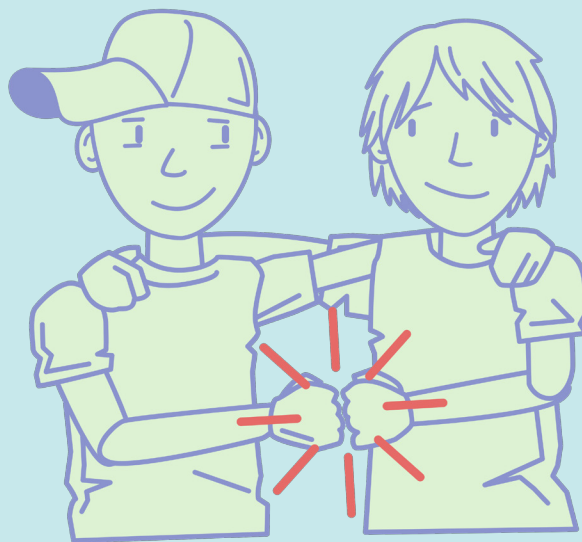
Universiteit Leiden

BRAIN AND DEVELOPMENT RESEARCH CENTER

Vriendschap

Wereldwijd doen wetenschappers onderzoek naar vriendschappen. Dat gebeurt ook bij de Universiteit Leiden: daar onderzoeken wetenschappers bij het Brain & Development Onderzoekscentrum waarom vrienden belangrijk voor je zijn, waarom iemand helpen goed voelt, en wat er bij buitensluiting en bij vriendschap in de hersenen gebeurt. Ga mee op onderzoek uit!

Vriendschap

Vriendschap vroeger en nu

1a. Vriendschappen maken een belangrijk deel uit van je ontwikkeling tot zelfstandige volwassene. In tweetallen ga je elkaar interviewen. Het doel is om erachter te komen hoe jouw vriendschappen tot nu toe zijn veranderd.

Stel elkaar de volgende vragen:

- A) Had jij op de basisschool een beste vriend of vriendin, of iemand met wie je veel omging?
- B) Was dat vanaf groep 3 tot en met groep 8 dezelfde persoon?
- C) Wat vond je toen belangrijk in een vriendschap?
- D) Heb jij nu een beste vriend of vriendin, of iemand met wie je veel omgaat?
- E) Wat voor soort activiteit doe je nu graag met een vriend of vriendin?
- F) Wat vind je nu belangrijk in een vriendschap?

1b. Beantwoord nu voor jezelf: hoe zijn jouw vriendschappen veranderd vergeleken met vroeger?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

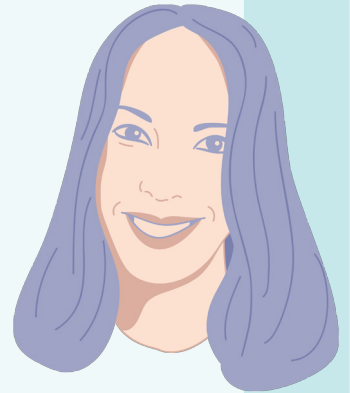
.....

.....

Vriendschap

De onderzoeker vertelt: hoe vriendschappen veranderen

Onderzoeker Suzanne: "Al van jongs af aan kunnen kinderen vrienden hebben. Kinderen vanaf een jaar of drie spelen samen en delen met elkaar. Ze maken ruzie en ze maken het weer goed. Jongens spelen vooral met jongens, en meisjes spelen vooral met meisjes.

Zodra kinderen ouder worden, gaan ze anders naar vriendschappen kijken. Vanaf een jaar of negen wordt het bijvoorbeeld belangrijker dat je elkaar kunt vertrouwen en dat je dezelfde interesses hebt. Ook willen vrienden elkaar meer helpen.

Vrienden worden steeds belangrijker tijdens de adolescentie, in je tienerjaren dus. Vrienden zorgen voor steun en ze spelen een rol bij het zoeken naar wie je bent, wat bij je past en hoe je jezelf ziet. Ook gaan vriendschappen meer mengen, omdat jongens en meisjes meer interesse in elkaar krijgen. Hoewel vrienden steeds belangrijker worden tijdens de adolescentie, blijven ouders belangrijk voor emotionele steun en welzijn van jongeren."

Lijk jij op mij?

2a. Ontdek hoeveel jij gemeen hebt met je klasgenoten. Dat doe je in drie rondes die steeds twee minuten duren. Elke ronde praat je met iemand anders.

Zoek naar overeenkomsten in:

- Hobby's
- Karakter
- Muziek
- Sport
- Uiterlijk

Vriendschap

Schrijf in de tabel alles op wat jullie met elkaar gemeen hebben.

[illegible]

Vriendschap

2b. Ben je klaar met de drie rondes? Stel jezelf de vragen links en rechts bovenaan en volg de pijlen.

BEST
FRIENDS
4 EVER

Vriendschap

De onderzoeker vertelt: vriendschappen en gelijkenis

Onderzoeker Lisa: "Wetenschappers doen al jaren onderzoek naar vriendschappen. Zo weten we nu bijvoorbeeld dat gelijkenis heel belangrijk is voor vriendschap. Voor iedereen, maar vooral voor tieners lijkt dat heel belangrijk te zijn. Het kan zijn dat mensen die op elkaar lijken makkelijker vrienden worden, maar vrienden kunnen ook steeds meer op elkaar gaan lijken. Als je meer met elkaar gemeen hebt, is het makkelijker om met elkaar om te gaan.

Een groep wetenschappers heeft aan hersenactiviteit kunnen zien dat bepaalde hersengebieden van vrienden hetzelfde reageren op filmpjes die niets met hun vriendschap te maken hebben, zoals een filmpje over de natuur. De wetenschappers konden zelfs voorspellen hoe goed mensen bevriend zijn door alleen maar naar hun hersenactiviteit te kijken. Dus ook hoe de hersenen van vrienden werken, lijkt op elkaar.

Toch is gelijkenis niet het enige dat een rol speelt in vriendschappen. Vrienden kunnen elkaar ook aanvullen. Je kunt elkaar dan helpen door gebruik te maken van jullie unieke sterke eigenschappen. Dus al lijken jij en je beste vriend of vriendin niet zo op elkaar, misschien vullen jullie elkaar heel goed aan!"

Vriendschap

Hersenen, vriendschap en buitensluiting

3. Je krijgt een paar filmpjes te zien. De filmpjes gaan over de hersenen en wat er in je hersenen gebeurt bij vriendschap en buitensluiting. Vul tijdens het kijken van de filmpjes de invulopdracht in. Streep ook de onjuiste schuingedrukte woorden door.

Hersencellen hebben lange Die verbinden verschillende ..
.....van de hersenen met elkaar. De hersenen bestaan uit grijze
stof enstof.

Je kunt naar de hersenen kijken met eenDat apparaat
maakt van de hersenen. Als de hersenen aan het werk
zijn, gebruiken ze Daardoor zien wetenschappers welke
hersengebieden actief zijn!

Een hersengebied dat actief wordt als je omgaat met vrienden is *het striatum / de
hersenstam*. Dit gebied is gevoelig voor Het wordt ook actief
als je in een groep *erbij hoort / wordt afgewezen*. Dat geeft dus een fijn gevoel!

Bij buitensluiting worden dezelfde hersengebieden actief als wanneer je
.....hebt. Jongeren die veel met omgaan,
zijn *meer / minder* gevoelig voor negatieve sociale ervaringen. Vriendschap heeft een
beschermende werking!

Vriendschap

Sociale beslissingen

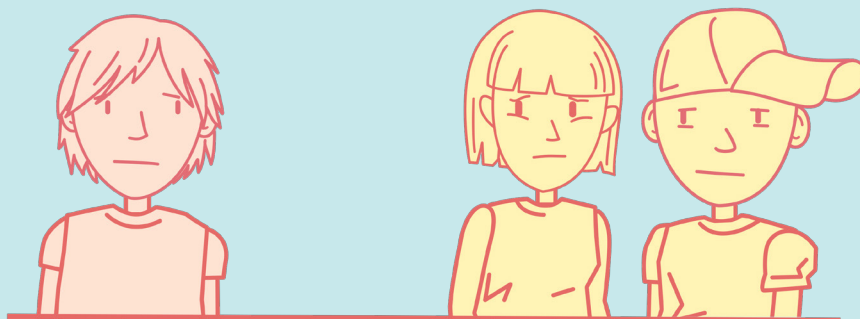
4a. Op de laatste bladzijde van deze handleiding staan vijf verschillende situaties.

Ga daarmee als volgt te werk:

- Lees de vijf situaties goed door.
- Stel je voor dat je bij elke situatie punten mag verdelen tussen jouzelf en degene in die situatie.
- Beslis voor elke situatie hoeveel punten je weggeeft aan de ander. Doe dit zonder te overleggen!
- Kleur het aantal rondjes in dat je wilt weggeven. Laat dit niet zien aan je medeleerlingen.

Knip of scheur daarna de bladzijde netjes langs de vouwlijnen door.

Lever de vijf situaties in bij je docent.

Vriendschap

De onderzoeker vertelt: dictator game en hersenonderzoek

Onderzoeker Berna: "Je hebt net een zogeheten 'dictator game' gespeeld, waarin jij bepaalt óf en hoeveel munten je weggeeft en hoeveel je voor jezelf houdt. Dit spel wordt bij psychologisch en economisch onderzoek gebruikt om te onderzoeken hoe mensen munten delen en hoe ze tot die beslissing komen. Zo kunnen wetenschappers bijvoorbeeld onderzoeken wanneer mensen een ander tegemoet willen komen. Soms spelen deelnemers een dictator game in een MRI-scanner om te kijken welke hersengebieden actief worden.

Bij één zo'n onderzoek werden deelnemers in een computerspel buitengesloten door een onbekende leeftijdgenoot. Daarna konden ze in de dictator game de buitensluter straffen (weinig of geen muntjes geven) of vergeven (veel muntjes geven). Wanneer de deelnemers besloten om te vergeven, werd onder andere een hersengebied actief dat belangrijk is om je in een ander te kunnen verplaatsen.

Datzelfde hersengebied - de temporo-pariëtale junctie (TPJ) - bleek ook actief te worden wanneer deelnemers een prosociale keuze voor een vriend maakten. Dan kreeg de vriend evenveel geld of méér geld dan de deelnemer die de munten verdeelde. Als deelnemers munten mochten verdelen tussen zichzelf en mensen die ze niet mochten, gaven de deelnemers meer aan zichzelf dan aan de ander.

Wanneer mensen anderen helpen die worden buitengesloten, wordt in de hersenen het striatum actief. Het striatum noemen we ook wel het beloningscentrum. Dit beloningscentrum wordt actief als je iets doet waar je je prettig bij voelt. Het voelt dus goed om iemand te helpen!"

Vriendschap

4b. Je docent deelt de klas in vijf groepen in. Jouw groep krijgt van één situatie de briefjes van de hele klas. Bepaal met je groep de gemiddelde score van hoeveel punten zijn weggegeven. Geef de gemiddelde score door aan je docent.

4c. Bedenk twee verwachtingen, die je straks uit de resultaten denkt te kunnen halen. Gebruik de volgende omschrijvingen voor de personen aan wie je punten gaf in de situaties:

Situatie 1 = neutrale onbekende

Situatie 2 = vriend(in)

Situatie 3 = onbekende die pest

Situatie 4 = onbekende die gepest wordt

Situatie 5 = pestende vriend(in)

Een voorbeeld van een verwachting is:

Wij verwachten dat de neutrale onbekende evenveel punten krijgt als de onbekende die pest.

Wij verwachten:

1.

.....

.....

.....

.....

2.

.....

.....

.....

.....

Vriendschap

4d. Zodra de gemiddelde scores van alle vijf situaties bekend zijn, bespreek je met je groep welke conclusies je daaruit kunt halen. Formuleer minimaal drie conclusies.

4e. Komen de conclusies die uit wetenschappelijk onderzoek naar voren kwamen, overeen met jullie bevindingen? Als dat niet zo is, waardoor zou dat kunnen komen?

Vriendschap

De onderzoeker vertelt: vriendschap als sociale context

Onderzoeker Lisa: "De sociale beslissingen die iemand maakt, hangen af van de sociale context: bijvoorbeeld of iemand een vriend is, of iemand die je niet kent, of iemand die je niet aardig vindt. Het laat ook zien hoe belangrijk vriendschap is: ook al ben je het misschien niet eens met wat er gebeurt, zoals buitensluiting, je straft je vriend of vriendin toch niet, of niet heel erg. Dat bleek uit een onderzoek dat we bij ons lab hebben gedaan.

Maar gelukkig bleek uit onderzoek van ons lab ook dat mensen die zien dat iemand werd buitengesloten, welwillend zijn om diegene die werd buitengesloten te helpen. Soms zelfs als dat een beetje ten koste gaat van henzelf!"

Situatie 1

Stel je iemand voor die net zo oud is als jij. Je kent hem of haar niet. Je krijgt 10 munten die je mag verdelen tussen hem of haar en jezelf. Jij bepaalt hoeveel je weggeeft en hoeveel je voor jezelf houdt. Hoeveel geef je weg aan de ander?

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

Situatie 2

Denk aan een goede vriend of vriendin van je. Je krijgt 10 munten die je mag verdelen tussen hem of haar en jezelf. Jij bepaalt hoeveel je weggeeft en hoeveel je voor jezelf houdt. Hoeveel geef je weg aan je vriend(in)?

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

Situatie 3

Op het schoolplein zie je iemand van jouw leeftijd die je niet kent. Je ziet hoe diegene de tas van iemand anders (die je ook niet kent) ondersteboven houdt zodat alles eruit valt. Je krijgt vervolgens 10 munten die je mag verdelen tussen hem of haar en jezelf. Jij bepaalt hoeveel je weggeeft en hoeveel je voor jezelf houdt. Hoeveel geef je weg aan degene die de tas leegschudde?

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

Situatie 4

Stel je voor dat je 10 munten mag verdelen tussen jezelf en degene van wie de tas in situatie 3 is leeggeschud. Jij bepaalt hoeveel je weggeeft en hoeveel je voor jezelf houdt. Hoeveel geef je weg aan de ander?

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

Situatie 5

Tijdens de pauze zie je hoe jouw beste vriend of vriendin de tas van iemand (die je niet kent) in een vuilnisbak kiepert. Je krijgt vervolgens 10 munten die je mag verdelen tussen jouw beste vriend of vriendin en jezelf. Jij bepaalt hoeveel je weggeeft en hoeveel je voor jezelf houdt. Hoeveel geef je weg aan je vriend(in)?

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

© 2018

Kijk voor meer informatie
op kijkinjebreain.nl

Universiteit Leiden

BRAIN AND DEVELOPMENT RESEARCH CENTER